

Právo na zapomnění: otázka k debatě

29. 12. 2014 11:30

Není nic staršího než včerejší zprávy. Tento letitý novinářský bonmot, který poukazoval na jepičí život i těch nejpikantnějších informací, přestal platit nástupem internetu. Stačí zadat jméno či heslo a prostřednictvím vyhledávačů se zájemcům okamžitě zviditelní historie čehokoli, často věcí, které neplatí, byly rozhodnuty jinak, nebo ani nikdy neplatily. A to může zasáhnout do běžného života každého jednotlivce.

Foto: tan

Popisek: RNDr. Igor Němec, předseda Úřadu na ochranu osobních údajů

Letos v květnu vynesl Evropský soudní dvůr verdikt známý pod mediální zkratkou „právo na zapomnění“. Přesněji, právo na to, aby za určitých okolností byly moje osobní údaje vymazány z internetového prostředí, a tedy vlastně zapomenuty. Jako každá mediální zkratka, i tato je zavádějící. Zmíněné právo je obtížně vymahatelné a výsledek nejistý.

Evropský soudní dvůr se na jaře zabýval sporem Španěla Costeja Gonzáleze s jedním místním deníkem a vyhledávačem Google. Deník v roce 1998 uveřejnil zprávu o dražbě stěžovatelova domu z důvodu insolvence. Tato informace byla prostřednictvím vyhledávače Google dohledatelná i po mnoha letech, kdy insolvence už pominula, čímž se Španěl cítil poškozen a žádal vymazání údajů o insolvenci z webu časopisu i odkazy na něj z vyhledávače (podrobnosti [zde](#)).

Soudní verdikt vzbudil pozornost, protože potvrdil, že také vyhledávač Google je **správcem osobních údajů** a jeho činnost za jejich **shromažďování**, což je v zemích EU činnost podléhající striktním pravidlům. Vyhledávačům uložil povinnost zabývat se v zemích EU (kde mají pobočky, byť mateřská firma v případě největších korporací sídlí v USA) žádosti osob, které chtějí odkazy na informace obsahující jejich osobní údaje vymazat. Tyto žádosti

musejí být posuzované individuálně, zda se opravdu jedná o osobní údaje, nebo jestli nedostane přednost zákon o volném přístupu k informacím (průběh procesu podrobněji [zde](#)).

Proč byly postiženy právě vyhledávače? Přestože samy obsah sdělení nevytvářejí, mají klíčovou roli při jeho zpřístupňování na internetu. V případě osobních údajů může jejich činnost značným způsobem zasáhnout do **soukromí**, a to především tím, že informace na internetu mohou být jejich prostřednictvím vyhledány snadno, rychle, vyčerpávajícím způsobem a bez ohledu na dobu vzniku, což zprávám dává punc „věčnosti“.

Vzrušené debaty se nesly rovněž nad rozhodnutím, že každou žádost o vymazání odkazů budou posuzovat experti zaměstnaní samotným vyhledávačem, přičemž pravidla hry jsou stanovena velmi obecně a posouzení každé žádosti bude tedy velmi specifické až subjektivní. To dává samozřejmě velmi **nejisté vyhlídky** na to, do jaké míry bude v praxi možné naplnit zamýšlený smysl tohoto rozhodnutí, tedy ochranu osobních údajů běžných žadatelů.

Otazníky jsou i nad vymahatelností tohoto práva. Je otázka, zda se americké korporace budou řídit právem na zapomnění, když pilířem americké ústavy je naopak právo na informovanost. Výsledky prvních měsíců rovněž ukázaly, že úspěšnost projednaných žádostí se v jednotlivých zemích pohybuje mezi třetinou až polovinou. A problematický je i poměrně **složitý proces** podávání žádosti o výmaz. V souladu s platnou legislativou je požadování pouze údajů, které jsou nezbytné pro identifikaci.

Kromě obtížné vymahatelnosti poukazují odpůrci tohoto nařízení také na skutečnost, že odmítnutí žadatelé se často obrátí na soud a v případech, kdy se bude jednat o známé osobnosti, hrozí „**Barbra Streisand effect**“. To je jev, kdy pokus o skrytí nějaké informace vede naopak k jejímu rozšíření, obvykle na internetu. Jméno dostal díky snaze známé americké herečky, která se dožadovala odstranění fotografie své rezidence z veřejně dostupné databáze. Výsledkem bylo raketové navýšení návštěvnosti těchto stránek. Jako další reakci na odstranění odkazů lze už nyní vnímat vznik stránek, které smazané odkazy naopak uchovávají.

A jaké jsou reakce těch, jichž se toto nařízení přímo týká? „**Pokusíme se** vyvážit právo jednotlivce na ochranu osobních údajů s veřejným právem na získávání a šíření informací,“ deklaruje Google s tím, že už samotné slovo „pokusíme“ dává celému procesu často zmiňovanou charakteristiku nejistoty a hledání.

Jimmy Wales, zakladatel Wikipedie, která již zaznamenala řadu vymazaných odkazů na vlastní materiály, podle Lupa.cz na adresu soudního dvora prohlásil: „Historie je lidským právem a jedna z nejhorších věcí, kterou může člověk udělat, je snažit se použít sílu k umlčení ostatních.“ Podle Walese Google vždy zdůrazňoval svoji neutralitu, která vychází z toho, že výsledky hledání určuje algoritmus. Odstraňování některých odkazů z výsledků považuje Wales za cenzuru či tyranii. Nelíbí se mu, že je to právě Google, resp. jeho zaměstnanci, kdo rozhoduje o tom, kterým žádostem bude vyhověno a kterým nikoliv.

A **David Slížek**, šéfredaktor Lupa.cz., se zamýšlí nad tím, jak může mazání odkazů fungovat v praxi: „Např.: Jmenuji se Mario Gonzáles a vadí mi, že při googlování mého jména na prvních pozicích vyběhnou odkazy na články o exekuci na společnost Nejlepší Firma s.r.o., kterou jsem před lety dovedl ke krachu. Požádám tedy Google, aby odkaz z výsledků hledání mého jména smazal. Pro zjednodušení předpokládejme, že mi firma obratem vyhoví a voilà – příště už odkaz na článek ve výsledcích nenajdu. Jenže: co další odkazy, které spojují mé

jméno s dotyčnou firmou a přitom se exekuce netýkají? A co odkazy, které bez uvedení mého jména spojují firmu s exekucí? Co když si někdo zadá jen „exekuce“ a „Nejlepší Firma s.r.o.“? Z verdiktu soudu vyplývá, že by podobné odkazy měly zůstat nedotčeny (nejsou spojeny s mými osobními údaji). Zároveň ale s největší pravděpodobností povedou právě na článek, který mi původně vadil. Ten totiž zůstane nedotčený na serveru média, které ho napsalo,“ upozorňuje Slížek.

„Snaha o to, aby lidé měli právo na vymazání informací, které jsou nepravdivé a poškozují je, je samozřejmě správná. Na druhou stranu už během prvních měsíců se ukazuje, že soudní rozhodnutí je problematické a komplikované, těžko se naplňuje a vykonává. A právě z těchto důvodů jde o verdikt tak trochu na půl cesty. Co dál? Musíme se zabývat tím, zda je dále **únosná bezbřehost informací** na internetu. Myslím si, že, a možná někdo řekne bohužel, k některým omezením dřív nebo později dojde,“ rekapituluje předseda **Úřadu pro ochranu osobních údajů** RNDr. Igor Němec.

Partner článku

<http://www.vzory.cz/uouu/pravo-na-zapomneni-otazka-k-debate/#.VKJeyBsAA>

<http://www.krajkelisty.cz/stredocesky-kraj/7334-vymazat-z-internetu-stare-zpravy-o-sobe-to-neni-jen-tak-vysvetluje-urad-pro-ochranu-osobnich-udaju-mame-pravo-na-zapomneni.htm>